

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступниця директора
з навчальної роботи
Олена МІШКУЛИНЕЦЬ
«19» серпня 2025 року

ОК23 Методика фізичного виховання

Підготовки : фахового молодшого бакалавра

(назва освітньо-професійного ступеня)

галузь знань : 01 Освіта/Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Відокремлений структурний підрозділ «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Програма навчальної дисципліни з «Методика фізичного виховання» для здобувачів освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, фаховий молодший бакалавр, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка – ВСП «ГПФК МДУ»

Розробник (укладач) програми:

Михайло ШУТКА, викладач фізичного виховання, «спеціаліст першої категорії»

Програму схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

Голова предметної (циклової) комісії

 (Яна ФЕНЬОВ)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради

 (Тетяна ІСАК)
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Предмет «Методика фізичного виховання» спрямований на підготовку кваліфікованих фахівців в галузі дошкільного виховання за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр».

Оволодіння змістовим компонентом цієї навчальної дисципліни забезпечує фахову підготовку до здійснення дієвого впливу на збереження та зміцнення здоров'я дітей, їх фізичного розвитку.

1. Мета навчальної дисципліни

Метою цієї підготовки є засвоєння студентами основ професійної діяльності педагога в галузі фізичного виховання дошкільників, оволодіння майбутніми педагогами системою знань в галузі теорії та методики фізичного виховання, практичними вміннями та навичками з організації і проведення активних форм роботи з фізичної культури. Фізкультурно-оздоровча робота в дошкільних навчальних закладах повинна бути націлена на пошук резервів повноцінного фізичного розвитку дітей. Освітній зміст та виховна спрямованість курсу *мають на меті* не лише забезпечити кваліфікаційну компетентність майбутніх фахівців у збереженні та зміцненні здоров'я дошкільнят, але й сприяти світоглядному переосмисленню пріоритетності даного напрямку.

Завдання курсу полягають у:

- ◆ оволодінні майбутніми педагогами основними поняттями, завданнями та змістом навчальної дисципліни;
- ◆ формуванні стійкого інтересу до навчальної дисципліни, усвідомлення пріоритетності здійснення фізичного виховання дітей;
- ◆ формуванні у студентів практичних умінь і навичок виконання фізичних вправ та проведення всіх організаційних форм роботи з фізичного виховання;
- ◆ засвоєнні знань та практичних вмінь по наданню організаційно-методичної допомоги вихователям;
- ◆ забезпеченні оптимальних умов навчання, діяльності і відпочинку дітей дошкільного віку.

В програмі розкриті теоретичні основи курсу, основні завдання та засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку, закономірності формування

рухових навичок. Відображені питання методики використання засобів фізичного виховання у роботі з дітьми різних вікових груп дошкільного навчального закладу. Значна увага приділена ознайомленню студентів з організацією різних форм роботи з фізичного виховання. Розглядаються питання методичного керівництва системою фізичного виховання в ЗДО, створення умов ефективного фізичного виховання дошкільників.

В процесі вивчення курсу студенти повинні знати:

- ❖ значення навчальної дисципліни для фахової підготовки, завдання курсу, основні поняття,;
- ❖ закономірності розвитку моторики дітей раннього і дошкільного віку;
- ❖ особливості реалізації дидактичних принципів навчання дітей фізичним вправам, методи і прийоми навчання дітей загальнорозвивальним, стройовим та основним вправам;
- ❖ послідовність та особливості використання спортивних вправ та ігор, рухливих ігор та ігор-естафет, змагань у роботі з дітьми;
- ❖ основні форми роботи з фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку;
- ❖ функціональні обов'язки педагогічного персоналу ДНЗ, особливості здійснення лікарсько-педагогічного контролю.

На основі цих знань повинні бути сформовані уміння:

- ❖ визначати і письмово фіксувати якісні і кількісні показники засвоєння рухових дій для визначення рівня рухової підготовленості та виявлення потенційних можливостей у руховій діяльності;
- ❖ добирати оптимальні засоби і методи фізичного виховання з метою подальшого розвитку і удосконалення фізичних якостей, формування рухових вмінь і навичок у дітей;
- ❖ складати конспекти різних форм роботи з фізичного виховання, визначати основні завдання до них, на основі індивідуально-диференційованого підходу, врахування стану здоров'я, рівня фізичного розвитку та рухової підготовленості, інтересів та уподобань дітей;

- ❖ планувати роботу з фізичного виховання дітей протягом дня, вірно визначати зміст та об'єм рухової діяльності, її місце в режимі дня, враховувати та доцільно добирати різні види навчально-виховної роботи з дітьми;
- ❖ добирати ефективні засоби впливу на фізичний розвиток дітей у відповідності до визначених програмових завдань, доцільні методи і прийоми, на основі ґрунтовних знань методики їх проведення, неординарних знахідок, творчих втілень передового педагогічного досвіду та сучасних наукових надбань;
- ❖ регулювати фізичне навантаження, змінюючи кількість вправ, їх дозування, чергування вправ для різних груп м'язів, різної ступені інтенсивності, змінюючи умови їх виконання та варіюючи фізкультурне обладнання;
- ❖ добирати та проводити в приміщенні і на повітрі за рекомендаціями медичного персоналу традиційні спеціальні методи загартування: повітряні та сонячні ванни, вологе обтирання, обливання водою ніг і тіла, душ, контрастне обливання ніг, купання у водоймах;
- ❖ здійснювати чіткий показ та пояснення рухових дій з метою засвоєння дітьми всіх видів рухів, формування міцних та гнучких рухових навичок;
- ❖ знайомити дітей з різними видами рухливих ігор, в тому числі народними іграми, іграми-естафетами, змаганнями, спортивними іграми та вправами;
- ❖ доцільно підбирати і проводити різні види рухливих ігор та ігор спортивного характеру з використанням атрибутів та спортивного інвентарю;
- ❖ проводити різноманітні форми роботи з фізичного виховання: ранкову та гігієнічну гімнастику, малі форми активного відпочинку, фізкультурні заняття, рухливі ігри, пішохідні переходи, фізкультурні свята та розваги, дні здоров'я;
- ❖ розробляти та виготовляти дидактичний матеріал та наочні посібники;
- ❖ вивчати та аналізувати і узагальнювати результати сучасних наукових досліджень та передового педагогічного досвіду;
- ❖ здійснювати аналіз роботи вихователів, шляхом перевірки документації, відвідування різних форм роботи з фізичного виховання та режимних процесів під час поточної, тематичної та фронтальної перевірок;
- ❖ оцінювати наявність оптимальних умов для здійснення фізичного виховання;

- ❖ організувати консультації для педагогічних працівників, семінари, взаємовідвідування, конкурси та виставки;
- ❖ проводити проміжні та рубіжні зрізи показників рівня сформованості рухових вмінь та навичок у дітей, робити порівняльний аналіз;
- ❖ проводити просвітницьку діяльність серед батьків;
- ❖ здійснювати консультування батьків з різних питань фізичного виховання дітей дошкільного віку;
- ❖ вивчати та популяризувати позитивний досвід сімейного фізичного виховання в сім'ї, залучаючи батьків до участі у проведенні різноманітних форм роботи з фізичного виховання у дошкільному закладі.
- ❖ впроваджувати ефективні новітні технології в галузі фізичного виховання в практику роботи дошкільних навчальних закладів;

Навчальна робота з курсу проводиться у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів.

Дальше поглиблення тем курсу передбачається при підготовці контрольних робіт і курсових робіт.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на формування професійних компетентностей майбутніх педагогів, до складу яких входять:

ІК1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7 Здійснення безпечної діяльності.

ЗК8 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні:

СК1 Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі

СК2. Здатність до фізичного розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, формування життєво необхідних умінь та навичок, рухового досвіду та розвитку фізичних якостей.

СК3 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в докільці, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК4. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, здоров'язбережувальних навичок.

СК11. Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.

СК14 Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.

СК15. Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Результати навчання:

РН1. Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини

РН2. Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти

з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії

РНЗВстановлювати зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей

РН9. Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організувати їх відповідно до освітніх програм

РН10. Організувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку

РН11. Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН15. Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

Програма курсу розрахована на 105 годин. З них 24-лекційних, 16-практичних, 35 самостійна робота. Форма контролю – екзамен.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Модуль 1.

Змістовий модуль I. Загальні основи методики фізичного виховання

Тема 1. Предмет методики фізичного виховання дітей від народження до шести років

Предмет та основні завдання курсу. Характеристика основних понять. Зв'язок теорії фізичного виховання з іншими науковими дисциплінами.. Основні методи наукових досліджень в галузі фізичного виховання.

Тема 2. Становлення системи фізичного виховання

Етапи розвитку теорії та методики фізичного виховання. Актуальні проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку в працях педагогів минулого (Я.А.Коменський, Й.Г.Песталоцці, Ж.Ж.Руссо, П.Ф.Лесгафт, Є.А.Аркін, К.Д.Ушинський, С.Ф.Русова, А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський).

Сучасні проблеми теорії фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Тема 3. Характеристика завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку

Комплексний підхід у реалізації завдань з фізичного виховання. Характеристика оздоровчих, освітніх та виховних завдань фізичного виховання дітей дошкільного віку. Валеологічна спрямованість завдань з фізичного виховання. Роль дошкільних навчальних закладів у вирішенні завдань з фізичного виховання.

Тема 4. Характеристика засобів фізичного виховання

Характеристика засобів фізичного виховання дошкільнят: сили природи (сонце, повітря і вода); гігієнічні фактори (розпорядок процесів життєдіяльності, харчування, особиста та громадська гігієна); фізичні вправи (масаж, рефлекторні вправи, пасивні, пасивно-активні та активні фізичні вправи). Характеристика фізичних вправ: поняття про зміст, структуру і техніку фізичних вправ, просторова характеристика, просторово- часова та часова характеристика. Класифікація фізичних вправ. Вимоги до вибору фізичних вправ.

Тема 5. Закономірності формування рухових навичок у дітей

Етапи навчання дітей руховим діям: початкове розучування рухової дії, поглиблене розучування, закріплення та удосконалення рухових дій. Поняття про рухові вміння та навички, умови їх формування. Закономірності формування рухових навичок (взаємодія, фазовість, хвилеподібність, вроджений автоматизм). Взаємозв'язок формування рухових навичок та розвитку фізичних якостей: швидкості, спритності, витривалості, сили, гнучкості, окоміру у дітей дошкільного віку. Особливості добірки фізичних вправ для розвитку фізичних якостей.

Тема 6. Дидактичні основи навчання дошкільників руховим діям

Єдність навчання, виховання та розвитку дітей в процесі фізичного виховання. Специфіка реалізації принципів навчання у фізичному вихованні. Методи і прийоми навчання фізичним вправам. Співвідношення дидактичних методів та прийомів навчання на різних етапах навчання дошкільників руховим діям.

Тема 7. Вікові особливості дітей раннього та дошкільного віку

Закономірності розвитку дитячого організму: інтенсивність фізичного розвитку; висока пластичність та чутливість по відношенню до подразників зовнішнього середовища; напруженість процесів обміну речовин; тісна взаємодія фізичного та психічного розвитку дітей. Характеристика особливостей розвитку та удосконалення функцій органів та систем дитячого організму в процесі виконання фізичних вправ.

Змістовий модуль II. Особливості методики використання засобів фізичного виховання

Тема 8. Гімнастика у навчанні дітей фізичним вправам

Гімнастика як засіб фізичного виховання. Види гімнастики: загальнорозвивальні види (гігієнічна, корегуючі, основна гімнастика), гімнастика зі спортивною спрямованістю (акробатика, художня гімнастика, спортивна гімнастика), спеціально-прикладні види (виробнича гімнастика, гімнастика з професійною спрямованістю та лікувальна гімнастика). Особливості використання загальнорозвивальних видів гімнастики у дошкільному навчальному закладі. Зміст та методика навчання дітей різних вікових груп вправам з шиккування та перешикування, загальнорозвивальним та танцювальним вправам.

Порівняльний аналіз державних та альтернативних програм навчання та виховання дітей дошкільного віку з відповідних розділів.

Тема 9. Методика навчання основним рухам

Види основних рухів та їх характеристика (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи у рівновазі). Техніка виконання основних рухів. Методика навчання дітей основним рухам, послідовність добірки фізичних вправ для

формування у дітей різних вікових груп рухових умінь та навичок з основних рухів. Використання підготовчих та допоміжних вправ. Прийоми страхування та попередження травматизму. Аналіз програм виховання і навчання дітей в дошкільному навчальному закладі, Базового компоненту дошкільної освіти з розділу „Основні рухи”.

Тема 10. Вправи спортивного характеру

Комплексний вплив вправ спортивного характеру на всебічний розвиток дітей. Види спортивних вправ. Правила вибору вправ спортивного характеру. Поетапність ознайомлення старших дошкільників з вправами спортивного характеру (підготовчий період, допоміжний та основний). Особливості методики розучування вправ спортивного характеру. Правила поведінки дітей та попередження травматизму.

Тема 11. Ігри з елементами спорту

Вплив ігор з елементами спорту на зміцнення здоров'я, підвищення рівня рухової підготовленості та розвиток фізичних якостей. Методика навчання дітей іграм спортивного характеру. Обладнання та інвентар. Техніка, правила та тактика ігор спортивного характеру. Дозування навантажень. Правила поведінки дітей та попередження травматизму.

Тема 12. Рухливі ігри

Характеристика рухливої гри як засобу та методу фізичного виховання дітей. Поняття про рухливу гру, її структура. Класифікація рухливих ігор, основні види ігор. Значення рухливих ігор для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Видатні педагоги про роль рухливої гри.

Тема 13. Особливості методики проведення рухливих ігор.

Вибір рухливих ігор для дітей дошкільного віку. Ускладнення та варіативність рухливих ігор. Підготовка вихователя та підготовка дітей до рухливої гри. Організація та керівництво рухливою грою: пояснення змісту та правил гри; прийоми розподілу ролей у грі; регулювання фізичного навантаження; підведення підсумків та оцінка діяльності дітей. Методика проведення рухливих ігор у різних вікових групах.

Тема 14. Українські народні рухливі ігри

Українські народні рухливі ігри як дієвий засіб всебічного розвитку дітей дошкільного віку в умовах національного відродження. Види ігор та їх характеристика. Особливості методики проведення українських народних рухливих ігор. Використання малих фольклорних жанрів при проведенні народних рухливих ігор: заклички до сил природи та до дітей, лічилки, мирилки, мовчанки, прислів'я та приказки. Ознайомлення дітей з народними атрибутами до ігор.

Змістовий модуль III. Основні форми роботи в закладах дошкільної освіти та організація фізичного виховання дітей дошкільного віку

Тема 15. Фізичне виховання дітей раннього віку

Особливості розвитку моторики дітей раннього віку. Завдання фізичного виховання дітей 1-го, 2-го та 3-го років життя. Особливості застосування засобів фізичного виховання в роботі з дітьми раннього віку. Характеристика форм роботи з фізичного виховання та методика їх проведення.

Тема 16. Фізкультурно-оздоровчі заходи в розпорядку дня

Види фізкультурно-оздоровчих заходів. Правила добору фізичних вправ для ранкової гімнастики. Особливості складання комплексу ранкової гімнастики для дітей різних вікових груп. Зміст та структура ранкової гімнастики. Методика проведення ранкової гімнастики в різних вікових групах.

Структура гігієнічної гімнастики з елементами корекції, особливості проведення в різних вікових групах.

Обґрунтування необхідності проведення малих форм активного відпочинку. Варіанти проведення фізкультхвилинок та фізкультпауз.

Тема 17. Заняття з фізичної культури – основна форма роботи з фізичного виховання в умовах ЗДО.

Типи занять. Обґрунтування типового плану побудови занять з фізичної культури. Способи організації дітей. Методика проведення занять з фізичної культури в різних вікових групах, у змішаних групах.

Значення занять з фізичної культури на повітрі. Особливості організації та

варіанти проведення занять на повітрі. Зміст занять з фізичної культури на повітрі в різні пори року.

Тема 18. Забезпечення рухової активності дітей дошкільного віку

в повсякденному житті

Поняття „рухова активність”. Види рухової активності: цілеспрямована та довільна. Якісна та кількісна характеристика рухової активності дітей. Дослідження проблеми рухової активності. Поняття про активний та пасивний руховий режим. Характеристика різних форм роботи з фізичного виховання в повсякденному житті: піші переходи та екскурсії за межі дошкільного закладу; фізкультурні розваги та свята; дні здоров'я; самостійна рухова діяльність, індивідуальна робота з дітьми, рухливі ігри, канікули.

Тема 19. Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО.

Значення планування та обліку роботи в ЗДО. Основні вимоги до планування. Реалізація дидактичних принципів при розподілі програмового матеріалу у перспективному плані.

Тема 20. Організація та керівництво системою фізичного виховання в ЗДО.

Функціональні обов'язки завідуючої, методиста, медичного працівника, вихователя, інструктора з фізичного виховання, музичного керівника. Проведення медико-педагогічного контролю за системою фізичного виховання. Види контролю за системою фізичного виховання в ЗДО. Методика діагностики рухової підготовленості та стану здоров'я дітей дошкільного віку.

3. Рекомендована література

Базова

1. Вільчковський Е.С., Курок О.І. В46 Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. - Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. - 428 с
2. Томенко О.А., Старченко А.Ю. Т __ Фізкультурна освіта старших дошкільнят: інноваційна технологія : Монографія / О. А. Томенко, А. Ю. Старченко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2016. – 160 с.

3. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: навч.-метод. посіб. / Е. С. Вільчковський, Н. Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.
4. Загородня Л. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник / Л. П. Загородня, С. А. Тітаренко, Г. П. Барсуковська; за заг. ред. Л. П. Загородньої. - Суми : Університетська книга, 2011. - 272 с.
5. Комісарик М. Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: підручник / Марія Комісарик, Галина Чуйко., 2013. – 484 с.
6. Луцик І. В. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Четвертий рік життя [Текст] : методичний посібник / І. В. Луцик. - Харків : Основа, 2007. - 176 с.
7. Луцик І. В. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Шостий рік життя [Текст] : [метод. посібник] / І. В. Луцик. - К. : Основа, 2007. - 224 с.
8. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. – Тернопіль: Мандрівець, 2017. – 256

Допоміжна

1. Богініч О. Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри: навч. посіб. / О. Л. Богініч; М-во освіти і науки України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2-ге вид. – К.: НПУ, 2007. – 140 с.
2. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А. П. Бурова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 256 с.
3. Бурова А. Фізвиховання дошкільнят: сучасний стан і вимоги / Алла Бурова // Дошкільне виховання. - 2007. - № 7. - С. 11-14.
4. Денисенко Н. Ф. Витоки здоров'я дитини: навч.-метод. посіб. / Н. Ф. Денисенко, Л. В. Лиходід, С. В. Лупінович, А. Ф. Михайличенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 160 с.
5. Долинна О. Науково-методичне забезпечення фізичного виховання дошкільнят / Ольга Долинна // Дошкільне виховання. - 2007. - № 7. - С. 14.
6. Лисенко Н. Педагогіка українського дошкілля // Лисенко Н., Кирата Н. Педагогіка українського дошкілля. - К., 2006. - 302 с. 14.

7. Лохвицька Л. В. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. / Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрющенко. – 2-ге вид., оновл. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 192 с.
8. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. / Т. О. Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.
9. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку / М. О. Рунова.; пер. з рос. - Х.: Ранок, 2007. - 192 с.
10. Система роботи з профілактики і корекції порушень опорно-рухового апарату в дітей дошкільного віку / авт.-уклад. Л. М. Тимошенко. - Запоріжжя, 2008. - 308 с.
11. Терентьєва Н. Фізичне виховання: інноваційний підхід / Наталія Терентьєва // Дошкільне виховання. - 2007. - № 7. - С. 6-7.
12. Харченко В. Проблема дошкільного виховання в творчій спадщині К. Д. Ушинського // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 56. Серія: педагогічні науки: Збірник. - Чернігів: ЧДПУ, 2008. - С. 58-64
13. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. / О. М. Худолій. - 2-ге вид., випр. - Х., 2008. - 406 с.

Інформаційні ресурси

1. Вільчковський Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посібник / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – С. 28-32 – Режим доступу: [www.psyh.kiev.ua/Вільчковський Едуард Станіславович](http://www.psyh.kiev.ua/Вільчковський_Едуард_Станіславович)
2. Народні рухливі - Режим доступу: www.ird.npu.edu.ua/files/tumoshevska.pdf
3. Література на спортивну тематику: - Режим доступу: http://www.uni-sport.edu.ua/uk/publishing/publishing_new_info/
4. Приклади фізкультхвилинок. – Режим доступу: www.mamynesonechko.in.ua/.../491-2012-03-...
5. Приклади конспектів занять з фізичної культури для дошкільників. - Режим доступу: dro.ipro.kubg.edu.ua/?p=42

www.umam-nvk1.edukit.ck.ua/.../Конспект

nv-ims.edukit.zt.ua/.../Інструкторам.%20Заняття

4. Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальне і фронтальне опитування, оцінювання письмових завдань, дидактичне тестування, перевірка групових творчих завдань.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.